

AFET İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜNDE COĞRAFI BİLGİ SİSTEMİ UYGULAMALARI

Bülent ÖZMEN*, Dr.Murat NURLU**, Kerem KUTERDEM**, Ahmet TEMİZ**

*Gazi Üniversitesi Deprem Araştırma ve Uygulama Merkezi, **Afet İşleri Genel Müd. Deprem Arş. Dairesi
[*bulentozmen@gazi.edu.tr](mailto:bulentozmen@gazi.edu.tr); nurlu@deprem.gov.tr; kuterdem@deprem.gov.tr; temiz@deprem.gov.tr

Tarihçe

İmar ve İskan Bakanlığının kuruluşuna kadar, can ve mal kayıplarına yol açan doğal afetlerde afet hizmetleri; Bayındırlık Bakanlığı, Kızılay Teşkilatı ve Türkiye Emlak Kredi Bankası tarafından yürütülmüştür. 1953 yılında Bayındırlık Bakanlığı Yapı İmar İşleri Reisliği bünyesinde bir deprem bürosu kurulmuştur. Daha sonra 1955 yılında bu büro (DE - SE - YA) Deprem - Seylap - Yangın şubesi haline getirilmiş ve doğal afet zararlarının azaltılması çalışmaları bu şube tarafından yürütülmeye başlanmıştır. 1958 yılında İmar ve İskan Bakanlığının kurulması ile anılan şube Müsteşarlık Makamına bağlı bir müdürlük haline getirilmiştir. Bilahare 15.5.1959 tarihinde 7269 Sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun'un yürürlüğe konulması ile konular çok daha geniş kapsamlı olarak ele alınabilmiş ve bu müdürlük kaldırılarak afet hizmetleri ile ilgili görev İmar ve İskan Bakanlığına bağlı Toprak ve İskan İşleri Genel Müdürlüğü ile T. Emlak Kredi Bankası Genel Müdürlüğüne verilmiştir. Taşradaki hizmetler ise il müdürlükleri ve amirlikleri eliyle yürütülmüştür. 1960 tarihinde ise Bakanlık bünyesinde oluşturulmuş olan Mesken Genel Müdürlüğünde yapılan bir düzenleme ile afet hizmetleri bir Daire Başkanlığı ile anılan Genel Müdürlükte yürütülmüştür. Afet hizmetlerinin büyük bir ağırlık kazanması dolayısıyla 1964' te Bakanlık Makamına bağlı Afet İşleri Reisliği kurulmuş, bilahare 1965 yılında **Afet İşleri Genel Müdürlüğüne** dönüştürülmüştür. İllerde İl İmar Müdürlük veya şeflikleri kurularak Valiliklere bağlanmış ve Bakanlığın taşra kuruluşu oluşturulmuştur. 1983 ve 1984 yıllarında Bakanlıkların reorganizasyonu çalışmaları kapsamında 174, 180, 202, 209 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerle Bayındırlık Bakanlığı ile İmar ve İskan Bakanlığının birleştirilmesi sonucu oluşan Bayındırlık ve İskan Bakanlığı bünyesinde yine Afet İşleri Genel Müdürlüğü ismiyle ana hizmet birimi olarak görevini sürdürmektedir.

Görevleri

Afet İşleri Genel Müdürlüğü 7269 Sayılı “*Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun*” ve bunu değiştiren, ek getiren diğer kanunlar ve bunlara göre çıkarılan Yönetmelikler çerçevesinde faaliyetini sürdürmektedir.

7269 sayılı kanuna dayanarak Bakanlığımızın afet ile ilgili görev ve sorumlulukları 180 sayılı Bayındırlık ve İskan Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK nin 2-g Maddesi ile düzenlenmiştir. Bu maddeye göre Bakanlığımızın görevleri: deprem, yangın, su baskını, yer kayması, kaya düşmesi, çığ ve benzeri afetlerden evvel ve sonra meskun alanlarda alınacak tedbirlerle yapılacak yardımları tespit etmek ve bunların uygulamasını sağlamak, bu konularda ilgili bakanlıklar ve kamu kurum ve kuruluşlarıyla işbirliği yapmaktır. Aynı Kanun Hükmünde Kararnameye göre **Afet İşleri Genel Müdürlüğünün** görev yetki ve sorumlulukları ise şunlardır:

- Afet olduğunda acil yardım uygulaması ve koordinasyonunu yapmak,
- Afete uğramış bölgelerde süratle geçici yerleşme ve barınmayı sağlayıcı kısa ve uzun süreli tedbirleri alıp uygulamak ve uygulatmak, bu bölgelere götürülmesi uygun görülen hizmetler için gerekenleri yapmak, ilgili bakanlıklar ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarıyla koordinasyon ve işbirliğini sağlamak,
- Afete uğramış ve uğraması muhtemel yerlerin imar ve geçici yerleşmeleriyle ilgili hazırlık, her türlü plan, proje, uygulama, yönetim ve denetim işlerini yapmak ve yaptırmak,
- Tabii afetlere uğrayabilecek bölgeleri tespit etmek, afetlerin önlenmesi için gerekli tedbirleri almak,
- Afete uğrayabilecek bölgelerde afetlerden en az can ve mal kaybı ile kurtulmayı sağlayacak tedbir ve esasları ilgili bakanlıklar ve kamu kurum ve kuruluşlarıyla işbirliği içinde belirleyip uygulanmasını sağlamak,
- Deprem zararlarının azaltılması konusunda araştırmalar yapmak, depremleri ve etkilerini incelemek, elde edilen sonuçlara göre Türkiye'nin deprem durumunu gösteren yayınları ve haritaları hazırlamak, geliştirmek, deprem bölgelerinde inşa edilecek

yapılarla ilgili tedbirleri, inşaat tekniklerini ve bu yapıların projelendirme esaslarını belirlemek,

- Türkiye'de kurulu bulunan deprem kayıt şebekesi ve kuvvetli yer hareketi kayıt şebekelerinin ülke ihtiyacına cevap verecek şekilde geliştirilmesini sağlamak, mevcut şebekelerin bakım ve onarımı ile bu şebekelerde kullanılan cihazların geliştirilmesi, yaptırılması için çalışmalar yapmak ve yaptırmaktır.

Coğrafi Bilgi Sistemi

Coğrafi Bilgi Sistemi konuma bağımlı grafik ve grafik olmayan yazılı bilgileri bir sistem içerisinde birleştirmeyi, çeşitli sorgulamalar, analizler yapabilmeyi ve bu bilgilere en kısa zamanda erişmeyi sağlaması nedeniyle konumsal bilgi ile ilgilenen tüm meslek dallarında uygulama alanı bulmuştur. Çok farklı mesleklerde kullanılması farklı tanımları da beraberinde getirmiştir. Biz kısaca Coğrafi Bilgi Sistemini konuma dayalı her türlü bilginin toplanması, depolanması, işlenmesi ve sunulması görevini yerine getiren bir araç olarak tanımlayabiliriz

Genel müdürlüğümüzde Coğrafi Bilgi Sistemi, Afet Tehlikesi ve Riskinin Belirlenmesi, Mikrobölgeleme, Deprem Zararlarının Azaltılması, Deprem Bölgeleri Haritalarının Hazırlanması, Deprem Senaryolarının yapılması, Meydana gelen bir afet sonrası oluşabilecek hasar tahmini, Depremsellik, Eşşiddet Haritaları, Heyelan, Kayadüşmesi ve Çığ Tehlike ve Riskinin Belirlenmesi gibi çalışmalarda çok yoğun olarak kullanılmaktadır. Çalışmanın amacı genel müdürlüğümüzün ana görevlerinden olan afet zararlarının azaltılması çalışmalarının da Coğrafi Bilgi Sistemi ve Uydu Görüntüleri kullanılarak yapılan çalışmaları örnekleriyle sunmaktır.